

ÚSTECKÝ (SEVERNÍ ČECHY)

Indiana Jones z Mostu luští taje starého Egypta

9. března 2011 0:00

Přední český geodet Vladimír Brůna při expedicích pomáhá archeologům satelitně hledat místa, kde leží poklady, a vykopávky dokumentuje. Teď odjel znovu. Zjistit, co po převratu v zemi zničili vykradači hrobů.

Vladimír Brůna, přední český geodet a univerzitní pedagog z Mostu, odjel před několika dny do egyptské oblasti Abúsír. S profesorem Miroslavem Bártou a jeho týmem dokumentuje škody, které způsobili vykradači hrobů na území české archeologické koncese. Vedle zjišťování stavu skladů nálezů se provádí i terénní průzkum a zaměřují se zlodějské vkopy, které bude nutné po zmapování opět zasypat.

Brůna jezdí na archeologické expedice do Egypta od roku 2001. Zároveň vede katedru informatiky a geoinformatiky na Fakultě životního prostředí ústecké Univerzity J. E. Purkyně, a pokud jste náhodou hledali na internetu starou mapu, abyste se podívali, jak to vypadalo kolem vaší chalupy před 200 lety, nejspíš jste našli nějakou, kterou do elektronické formy zpřístupnil právě on a jeho studenti.

Když se koncem minulého týdne balil, nechyběl mu ve výbavě vedle notebooku třeba i malý fotoaparát schopný záznamu 3D obrazu. Přístroje používá obdobně jako slavný filmový archeolog Indiana Jones svůj proslulý bič a zápisník.

„Práce archeologů v Egyptě je stále dobrodružství, ten podtext tam je. Vždycky je šance najít něco nového, neobjeveného, záhadného a ukázat to světu. Před první expedicí jsme s kolegou nevěděli, co nás čeká, do čeho vlastně jdeme. První pocit z vykopávek byl hodně zvláštní, až tajemný. Člověka obklopují objekty staré čtyři a půl tisíce let, a to s ním trochu zamává. Doteď, když lezeme do nějaké hrobky, máme sevřené žaludky a trochu strach. Když jste 15 metrů pod zemí v nijak nezajištěných prostorech, může se to kdykoli zborstit. Říkáte si, co tam asi bude, co teď přijde?“ líčí Brůna.

Přes tento podtón je ale podle něj archeologie hlavně tvrdá stereotypní dřina v terénu. I když kopou najatí dělníci, vždy je někdo z egyptologického týmu přítomen a sleduje, zda něco neodkryli. A ve chvíli, kdy skončí „hrubé práce“, nastupují na detaily právě archeologové.

Ze snímků lebky vznikne 3D model Egyptanů

Vladimír Brůna vše dokumentuje. Jako geodet zaznamenává polohu nalezených hrobů a dalších objektů v poušti, zaměřuje je a přenáší do map. S pomocí 3D skeneru převedl do počítače s přesností na desetiny milimetru nalezené reliéfy či sochy. Jelikož z Egypta není možné nic vyvážet k dalšímu výzkumu, skenoval před dvěma lety

dvě nalezené lebky, které pak 3D tiskárnou získaly v laboratoři zpět fyzickou podobu. Antropoložka se teď podle nich snaží zrekonstruovat možnou podobu nalezených Egyptanů.

„Jen zaměřuji objekty, které jsou třeba k dalšímu archeologickému zkoumání, sbírám data, která se dál zpracovávají,“ říká až příliš skromně. Přitom využitím nových metod pomáhal posunout českou egyptologii i archeologii vpřed. Přiměl třeba kolegy, aby si nechali lokalitu v Abúsíru „vyfotit“ družicí a její záběry zkombinoval s pozemními měřeními, aby se zpřesnil cíl dalšího hledání. „Pochůzkou v terénu ne vždy všechno vidíte, zatímco satelitní fotka ukáže zajímavé tvary a struktury, které lze prozkoumat. Někdy je myšlení archeologů lehce konzervativní, ale postupem času se jejich přístup k novým technologiím mění. Uvědomují si už, že jim přináší další nové pohledy na jejich výzkum,“ usmívá se.

Potíže s celníky i odloučením

S egyptology se dostal i do Súdánu, někdejší Horní Núbie, která patřila k Egyptské říši. Podle něj jde o ještě atraktivnější lokalitu než naleziště v Egyptě. Dokumentoval pomocí 3D skeneru třeba sochy zmuzea v Chartúmu. A chce se tam vrátit. „Je to velmi atraktivní a nepříliš zmapovaná oblast. Egypt znají všichni, ale Súdán? Pro bádání je to navíc mnohem příznivější země, dokonce si odtud můžete odvézt vzorky. Z Egypta naopak nesmí ani kamínek,“ upozorňuje.

Máloco smí i do Egypta. Těžké přístroje a vybavení k výzkumu se vozí v kontejneru po moři, ty křehčí letadlem. A je k tomu potřeba povolení. Celníci nechají projít maximálně notebook a fotovýbavu. Kufříky se skenery už jsou na speciální listině, stejně jako jména členů expedice. A bez předchozího schválení Nejvyšší radou pro památky se na výzkum nelze dostat. „Kolegům biologům jednou na letišti zabavili i obyčejný mikroskop. Nepomohly ani intervence našich egyptských kolegů, nebyl prostě na seznamu a konec,“ vzpomíná Brůna.

V Egyptě si vedle skvělých zážitků prožil i těžké krize. Nezvyklé prostředí působí cize, Káhira je permanentně zahalená smogem, střídání vedra a chladu, odloučení od rodiny. Ne každý to snáší. „Po třech týdnech přichází zlom a snad každý na pár dní odpadne. Je to velký tlak na psychiku. Někteří kolegové dokonce po dvou expedicích na další odmítli jet. Víte, tam je každý sám za sebe. Musí vědět, že je na šestou ráno schopn nasednout do auta a odjet pracovat do pouště. Před deseti lety ještě nebylo ani dobré internetové spojení, takže odloučení bylo už tehdy poměrně velké,“ popisuje stinnou část výprav.

Brůna se přesto do Egypta vrací a dokáže si i najít čas na to, aby se na něj díval nikoli jako umanutý vědátor, ale i jako okouzlený cestovatel. „Je nutné se umět zastavit a žít život, jinak by člověk zůstal odtržený od reality. Stejně jako tady vyrazím lyžovat na Klíny či za přáteli na Kokořínsko, i tam si musím najít čas na to, podívat se na Egypt či Súdán jako na atraktivní zemi,“ míní.

Obnova kraje podle starých map

Cestami do Egypta a dokumentací archeologických výzkumů ale jeho aktivity nekončí. Brůna také učí na katedře informatiky a geoinformatiky, kterou vede, a stará se o její unikátní laboratoř. Ta se zabývá využitím informačních technologií nejen v archeologii, ale i při studiu krajiny a dokumentaci památek. Díky ní a jejímu zpracování historických map z 18. století lze třeba porovnávat vývoj krajiny. Stačí se podívat na web <http://oldmaps.geolab.cz> a jistě najdete svůj dům či oblíbené místo vašich výletů a můžete se podívat, jak se proměňovalo v čase.

„Staré mapy obsahují mnoho cenných informací, které lze využít třeba při obnově krajiny. Právě v oblasti severozápadních Čech je z nich patrné, jak krajina vypadala před těžbou uhlí a to by se dalo využít při její obnově. Mapy obsahují informace o zalesnění krajiny, jejím využívání, dopravní síti, vodních tocích, struktuře sídel a mnohé další. A i když návrat k původní krajině není možný, aspoň částečně by se měl člověk z historie poučit. Proč některé informace nevízt a neaplikovat je dnes? Vždyť naši předci tu hospodařili a věděli, proč udělali úvoz nebo cestu právě zde,“ říká.

Jako pedagog chce své zkušenosti dál předávat. Proto se podílel na založení Centra pro dokumentaci a digitalizaci kulturního dědictví při ústecké filozofické fakultě. „Jeho cílem je to, co jsem dělal v archeologii, předat do památkové péče. Učíme studenty dokumentovat památky - získají znalosti ze základů geodézie a kartografie, fotografie, učí se další speciální dovednosti.“

Lze vůbec v takovém rozsahu dál pokračovat, mít ještě pracovní sen? „V Egyptě mají vědci práci na několik generací a v pozadí je pořád to, že lze něco nového objevit, bez takového nutkání by to nebylo ono. Nejbližší měsíce ale teprve ukážou, jak budemoci pokračovat ve výzkumech,“ dodává Brůna s ohledem na současnou neklidnou situaci v severní Africe.

Když lezu do nějaké hrobky, mám sevřený žaludek. Říkám si, co tam asi bude, co teď přijde? »

PROFIL Vladimír Brůna Geodet a vysokoškolský učitel z Mostu vystudoval stavební fakultu ČVUT, obor geodézie a kartografie, specializoval se přitom na dálkový průzkum Země a pozemkové úpravy. V roce 1984 nastoupil jako důlní měřič, poté pracoval jako geodet při budování jaderné elektrárny Dukovany, v letech 1986 - 1993 působil v Ústavu krajinné ekologie ČSAV, poté v Ústavu archeologické památkové péče severozápadních Čech v Mostě. V roce 2000 zakládal na Fakultě životního prostředí Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem katedru informatiky a geoinformatiky, kterou stále vede, a zároveň je na fakultě proděkanem pro rozvoj a informatizaci. Před deseti lety se stal členem Českého egyptologického ústavu FF UK Praha a vyjel na první z expedic do Egypta, při kterých se zabývá dokumentací a využitím geoinformačních systémů v archeologickém výzkumu. Spolu s archeology byl také na dvou expedicích v Súdánu. Podílel se na desítkách článků a publikací, mimo jiné je spoluautorem unikátního Satelitního atlasu pyramid. Je ženatý, má dva syny (17 a 9 let) a stále žije v severočeském Mostě. Na kávě s... V našem kraji žije a pracuje řada zajímavých lidí, které ne každý zná, ale mohou leccím inspirovat. Redakce MF DNES je představuje v seriálu Na kávě s..., který vychází pravidelně ve středním vydání.

Regionální mutace | Mladá fronta DNES - severní Čechy

Autor:

Ondřej Černý

© Copyright 1999 – 2011 [MAFRA a.s.](#) a dodavatelé [Profimedia](#), Reuters, ČTK, AP.

Jakékoliv užití obsahu včetně převzetí, šíření či dalšího zpřístupňování článků a fotografií je bez souhlasu MAFRA a.s. zakázáno.